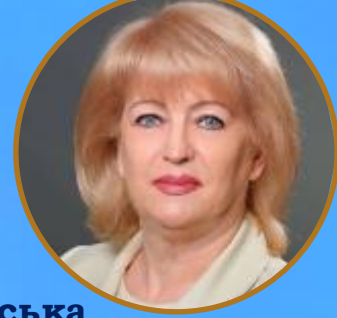

23.12.2024 р. 13:00

Ніна Сокиринська

**ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ДОШКІЛЬНИКА
ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ
ТВОРЧОСТІ.**

**в рамках семінару для слухачів
міської Школи вихователя-стажера
ЗДО «Дебют»**

**Виховання патріотичних почуттів є
базою для формування світогляду та
розвитку загальнолюдських
цінностей дитини**

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

- Закон України «Про освіту», (2017 р.)
- Закон України «Про дошкільну освіту», (2001р.), (зі змінами)
- Закон України «Про охорону дитинства», (2001р., в редакції від 19.12.2024)
- Указ Президента України (від 17.04.2002 № 347/2002) «Про Національну доктрину розвитку освіти»,
- Базовий компонент дошкільної освіти (2021 р.)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

- **Постанова Кабінету Міністрів України** від 09.10.2020 № 932 (Редакція від 03.08.2024) Про затвердження Плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2020-%D0%BF#Text>
- **Постанова Кабінету Міністрів України** від 30 липня 2024 р. № 864 Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року
- **Наказ МОН** від 06.06.2022 № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-nacionalnopatriotichnogo-vihovannya-v-zakladah-osviti-ukrayini-ta-viznannya-takim-shovtrativ-chinnist-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641>
- **Наказ МОН** 23.06. 2022 Р. № 586 «Про внесення зміни до наказу Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 року № 527»

Закон України «Про дошкільну освіту»

одним із ключових завдань дошкільної освіти є виховання в дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної мови, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, національних цінностей українського народу.

Рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти у 2024/2025 н.р.

«**Національно патріотичне виховання** дошкільників, особливо в умовах військової агресії проти України, залишається ключовим і невід'ємним елементом освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Важливо організовувати освітню взаємодію з дітьми не лише через ознайомлення з історією нашої держави, а й через акцент на її сучасних досягненнях та нових здобутках.

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У БКДО зазначено, що в дітей старшого дошкільного віку має бути сформована

соціально-громадянська компетентність.

ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ ТА РИСИ ХАРАКТЕРУ, ПРИТАМАННІ СВІДОМОМУ ГРОМАДЯНИНУ Й ПАТРІОТУ

працьовитість, патріотична самосвідомість і громадянська відповідальність

повага до батьків, свого родоводу, традицій та історії рідного народу;

пошана до народних традицій, звичаїв, національних і родинних свят, тощо

любов до рідного краю та рідної мови

патріотизм, як і інші якості особистості, починає формуватися в дошкільному дитинстві - у період надзвичайно активного розвитку дитини.

Формування національної ідентичності це - відчуття України як Батьківщини, своєї приналежності до української громади, відчутти в собі горде «Я – українець, і Україна понад усе».

СОЦІАЛЬНО-ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- ❖ це здатність до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини;
- ❖ готовність до посильної участі в соціальних подіях, що відбуваються в дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення суспільного життя.

СКЛАДНИКИ СОЦІАЛЬНО-ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

- здатність до прояву особистісних якостей,

- розвиток соціальних почуттів,

- посильна участь дітей у соціальних подіях,

- формування любові до Батьківщини

Соціально-громадянська компетентність формується в різних видах діяльності:

- ❖ ігровій,
- ❖ комунікативній,
- ❖ здоров'язбережувальній,
- ❖ художньо-естетичній,
- ❖ пізнавальній

Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку

Парціальна програма "Україна - моя Батьківщина" розроблена на виконання Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, і Плану заходів МОН України щодо її реалізації.

Зміст програми відповідає вимогам БКДО, чинних освітніх програм для дітей дошкільного віку. У посібнику розкрито особливості національно-патріотичного виховання, основні напрями, завдання та зміст роботи з дітьми п'ятого і шостого років життя, форми методичної роботи з педагогами, поради батькам.

<https://youtu.be/НахYhqgV6Qg>

Україна єдина: цінуємо і творимо

Парціальна програма з формування соціально-громадянської компетентності дітей старшого дошкільного віку.
автори — Л. Шульга, Н. Канцедал

Мета програми: Формування в дітей любові до України, ціннісного ставлення до самобутності її народів, здатності до злагодженої взаємодії задля процвітання своєї країни

Навчально- методичний комплект «Моя країна – Україна»

Схвалено для
використання в
освітньому процесі

Парціальна програма з національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку «Моя країна – Україна» (авт. Гавриш Н.В., Косенчук О.Г., Піроженко Т.О.) надано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі», що зареєстровано у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 1.0013-2022 (лист ІМЗО від 29.06.2022 № 22.1/12-Г-183)

Навчально-методичному комплекту, що складається з: парціальної програми, хрестоматії та робочого зошита з національно-патріотичного виховання дошкільників «Моя країна – Україна», надано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі», що зареєстровано в Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 1.0012-2022 (лист ІМЗО від 29.06.2022 № 22.1/12-Г-184)

<https://youtu.be/НахYhqgV6Qg>

Мета програми:

- ❖ об'єднання зусиль педагогів і батьків для зміцнення національної ідентичності дітей як ґрунту, на якому проростатиме справжній патріотизм;
- ❖ сприяння формуванню у дітей позитивного образу своєї країни, утвердження активної позиції громадянина, виховання ціннісного ставлення до своєї родини як частини українського народу, його історії, традицій, культури.

ЕТАПИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

1. Сформувати у дошкільників уявлення та знання про самобутність традицій і звичаїв рідного краю, права та обов'язки дитини, морально-етичні норми взаємодії в суспільстві, повагу до героїв.

2. Створити позитивний емоційний досвід участі в народних святах, поглиблювати знання дітей про безпосереднє місце проживання, країну.

Спонукаати дітей використовувати набуті знання на практиці, виявляти патріотичні почуття громадянські якості під час розв'язування проблемних ситуацій.

ЕТАПИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

3. Заохочувати дітей зберігати й примножувати культурні надбання рідного краю.

Спрямовувати діяльність дітей на вияв патріотизму та громадянських якостей у самостійній (зображувальній, мовленнєвій, ігровій, трудовій) та спеціально організованій діяльності.

? Чи будуть корисними для сучасних дошкільників цікавинки із бабусиної скрині, в якій зберігаються не лише вишиванки, рушники, а й приказки, коліскові, забавлянки

МАЛІ ФОЛЬКЛОРНІ ЖАНРИ

Заклички,
примовки

Колядки, щедрівки

Скоромовки
чистомовки

Потішки, забавлянки,
лічилки, мирилки

Прислів'я, приказки,
загадки

Жарти, дражнилки

Колискові

УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ ТА ФОЛЬКЛОР

пісні

ігри

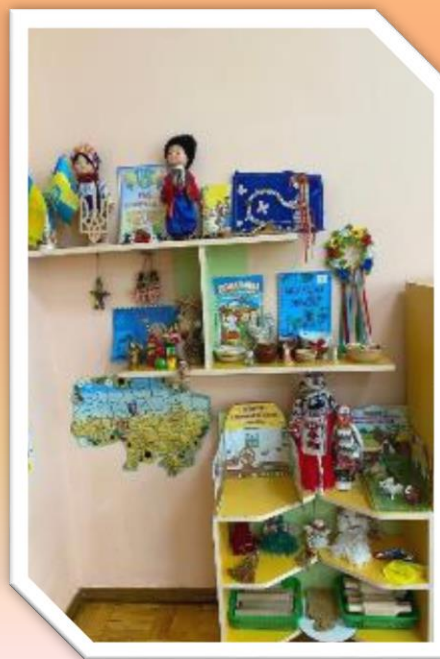
бילини

думи

байки, казки

легенди

- Змістовні та привабливі **етнографічні осередки** дають змогу привернути увагу дітей до вивчення традицій своєї країни, її минулого та сучасності.
- Рушники, віночки, елементи національного одягу, посуд, зображення національних і народних символів виявляє почуття власної гідності як представника українського народу та громадянина.

НАРОДНІ РОДЗИНКИ ДЛЯ КРИХІТКИ-ДИТИНКИ

Під час режимних моментів (умивання, одягання, годування, сну), а також ігор і побутового спілкування з малюками звертаємось до народних пісеньок, потішок, забавлянок:

«Водичко, водичко», «Купалися ластів'ята», а пробудження після сну «Потягусі, потягусі, на (Галю) ростусі... пісеньки-пестушки, як «Ладі-ладусі», «Сорока-ворона», «Іде коза рогата» тощо.

Стара нова гра.

Народні ігри здавна й донині люблять і діти, і дорослі. Бувають ігри обрядові тобто до певного свята, а бувають сезонні.

Народні хороводні пісні «Вінок на Івана Купала», «Галя по садочку ходила», «Ой на горі мак».

Українські народні рухливі ігри: «Веребей», «Яструб і курчата», «Вуж», «Гречка», «Бездомна лисиця», «Панас», «Рибалки й рибки» та інші.

ЗАНУРЮЙТЕ ДІТЕЙ В КАЗКУ

Після першого прочитання казки не поспішайте влаштовувати традиційне опитування дошкільників на предмет засвоєння сюжету, наприклад: хто що зробив, куди пішли, чим все завершилося тощо. Це зазвичай руйнує момент казковості. Ліпше разом з дітьми створіть «ігрове казкове поле».

Інсценуйте з дітьми твори художньої української літератури.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗВИЧАЇ ТА ТРАДИЦІЇ:

«Осінній ярмарок», «Свято хліба», «Зимові колядки, щедрівки», «Що ти, весно, нам принесла?», « День козацтва»

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

Зверніть увагу дітей на розмаїття народної творчості. Різьбярство, лозоплетіння, гончарство, музика, література, вишивка, писанкарство, живопис — це далеко не повний перелік ремесел, якими споконвіку славився український народ.

ДОСЛІДІТЬ НАРОДНІ ІГРАШКИ

Один із «продуктів» народної творчості — народні ігри й іграшки.

Вони відтворюють особливості життя й побуту українців, їхні звичаї й традиції, а також багату історію й невичерпний творчий потенціал. Українські народні ігри та іграшки надзвичайно різноманітні й мають свої регіональні особливості.

**На весь світ відомі
косівські й
опішнянські іграшки,
унікальні
ляльки-мотанки.**

Результат сформованості соціально-громадянської компетентності

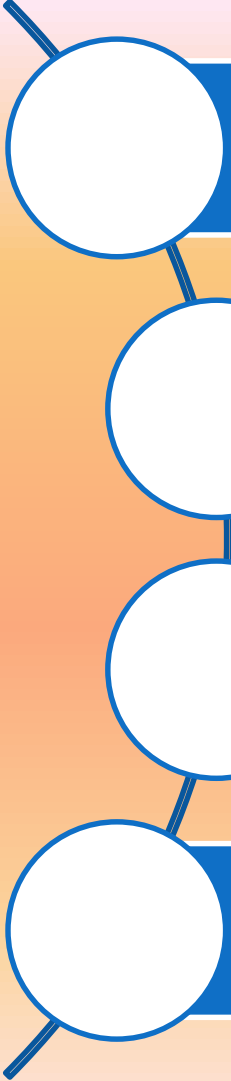
Ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав і прав інших

Наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини та іншими людьми

Уміння дотримуватись цих правил в соціально-громадському просторі

Ціннісне ставлення та повага до культурних надбань українського народу, представників різних національностей і культур

Роль вихователя у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей

Організувати розвивальний простір для ознайомлення дітей із правами та обов'язками, що застосовуються в демократичному суспільстві

Надавати можливість вибору власної участі у вирішенні питань, що стосуються життя групи

Підтримувати дітей, коли вони ініціюють взаємодію, висловлюють свої думки, демонструють товариські стосунки

Говорити про норми (правила, рутини) взаємодії та пропонувати дітям розробляти такі норми разом

Роль вихователя у формуванні соціально-громадянської компетентності дітей

Взаємодіяти з батьками щодо набуття дитиною соціально-громадянської компетентності

Сприяти формуванню лідерських якостей у дітей

Підтримувати ініціативність дитини щодо участі у різних видах діяльності

Створювати умови для набуття дитиною соціального досвіду

УЧАСТЬ БАТЬКІВ

- Реалізація в родині принципів демократії
- Розповідання дитині про важливі події в житті сім'ї, міста, громади
- Заохочення дитини до спілкування й участі в спільних справах
- Залучення дитини до спостереження за об'єктами соціального довкілля у повсякденному житті та у процесі ігор
- Моделювання життєвих ситуацій для формування готовності дитини до посильної участі в демократичних процесах, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві
- Залучання дитини відповідно до її вікових можливостей до участі в житті сім'ї, ЗДО, громади в різних формах дозвілля
- Розмови про права дитини, моделювання відповідної поведінки та висловлювання особистих поглядів і думок для набуття соціального досвіду
- Створення умов для вибудування міжособистісної, продуктивної і толерантної дитячо-батьківської, взаємодії.

Використані джерела:

Закон України «Про дошкільну освіту»

журнал «Вихователь-методист» № 8/2021, Національно-патріотичне виховання дошкільників: коротко про головне

- журнал "Методична скарбничка вихователя" № 8, 2018,
"Скарби українського фольклору дітям ХХІ століття".

Дякую за увагу!

